

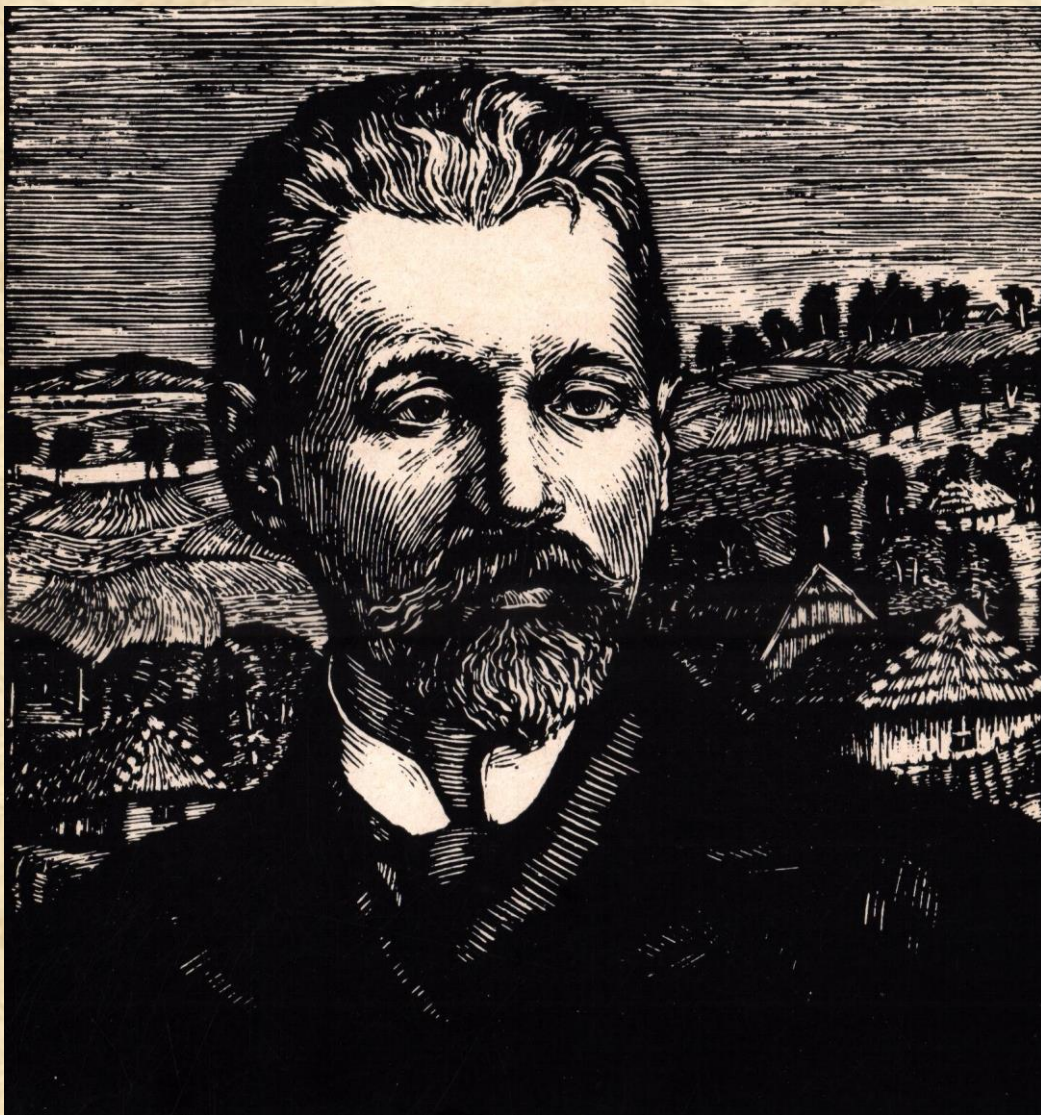
*Творчість Василя Стефаника
у графіці Василя Касіяна
та інших українських художників*

Пристрасна, емоційна творчість Василя Стефаника впливала і впливає на діяльність українських художників.

Особливо нас зацікавила графіка, котра найбільш лаконічно відображає творчий стиль письменника.

Перше знайомство із творчістю В. Стефаника відбулося 1905 року, коли В. Касіянов не виповнилося ще й десяти літ. До його рук потрапила книжка новел “Дорога” (1901 р.).

Ніхто з класиків української літератури, крім Т. Шевченка, не ввійшов так глибоко, так органічно в мистецтво Касіяна, як В. Стефаник, ні до чийх творів, крім Шевченкових, художник так не звертався впродовж усього свого життя, як до його новел.



В. І. Касіян.

Портрет В. Стефаника. 1926. Дереворит.

У Лебрінгу (в полоні 1920 року), далеко від рідних місць, короткі й страшні за своїм змістом новели хвилювали до сліз, розбуджували спомини давно пережитого. Перші ілюстрації до оповідань Стефаника виконані ще невпевненою рукою і надто оповідні: автор ніби перекладає на мову малюнка текст новел.

Через два роки, навчаючись у Празькій академії образотворчих мистецтв, Касіян інтерпретував в офорті свої ранні ілюстрації до “Вістунів”, а через чотири роки завершить цикл дереворитів до “Кленових листків”.

Титульна сторінка, портрет письменника на фронтиспісі й чотири ілюстрації, за кількістю розділів новели – “Хрестини”, “Семенко”, “Хвора мати”, “Вмираюча мати” – становлять цілісний, об’єднаний спільністю задуму і манерою виконання циклу.



В. І. Касіян.

Ілюстрація до новели “Кленові листки”. 1926. Дереворит.



В. І. Касіян.

*Ілюстрація до новели “Кленові листки”. Семенко.
1926. Дереворит.*

Дереворити до “Кленових листків” виконані рукою зрілого майстра, який вільно володіє художніми і технічними засобами. Велику роль в емоційному ладі гравюр відіграє контрасне зіставлення чорного і білого. Ще Леся Українка порівнювала їх з рисунками пером. Касіян домігся особливого звучання чорного. Від гравюри до гравюри він густішає, а в останній –

“Вмираюча мати” – досягає вражаючої, трагічної сили.



*В. І. Касіян. Ілюстрація до новели “Кленові листки”.
Мати вмирає. 1926. Дереворит.*



*В. І. Касіян. Ілюстрація до новели “Кленові листки”. Хвора мати.
1926. Дереворит.*

Весь цикл, крім титульної сторінки – вперше надруковано 1927 року у львівському журналі “Світ”, у номері, присвяченому тридцятиріччю літературної діяльності В. Стефаника. Дереворити Касіяна дістали схвалення автора “Кленових листків”.

Вдруге ці дереворити були надруковані за життя Стефаника (1933 р.) завдяки видавничій спілці “Діло” у Львові. Тут же було вміщено дереворити М. Бутовича: титульні сторінки до збірок “Дорога”, “Земля”, ілюстрації до новел “Давнина”, “Злодій”, “Марія”, “Діточа пригода”. Невідомо, чи відгукнувся письменник на це видання.



Худ. М. Бутович. 1933. “Діточа пригода”.



Худ. М. Бутович. 1933. "Марія".

Творчість В. Касіяна мала й має великий вплив на розвиток української графіки. Не лише його численні учні, а й чимало інших художників, звертаючись до багатющого мистецького й технічного досвіду майстра, зазнали на собі його вплив.



Худ. Я. Оленюк. "Катруся".



Худ. Я. Оленюк. "Камінний хрест".



Худ. Д. Лазаренко. "Камінний хрест". Гравюра. 1970.

Список використаних джерел:

- 1. Владич Л. Василь Касіян: п'ят етюдів про художника. – К.: Мистецтво, 1970 р. – 179 с.*
- 2. Касіян Василь Автопортрет: Літ.-мистец. вид. / Упорядкув., підготов, тексту, іл., передм. та післямова Я. П. Гояна. — К: Веселка, 2004,— 671 с.: іл. (Б-ка Шевченк. ком.).*
- 3. Стефаник В. С. Роса. - Івано-Франківськ: Місто НВ, 2015. - 180 с. + іл.*
- 4. Стефаник В. в графені в Касіяне. (Комплект листівок). – К.: Мистецтво, 1971 р. – 10 с.*

Автор виставки – Галярник Н. Р.

Художник–оформлювач – Юречко І. В.